

Истраживања у предшколском васпитању и образовању

Предавање и вежбе: 15.4. 2021.

др Србислава Павлов

Инструменти анкетирања - упитници

- *Упитници* су истраживачки инструменти који се користе у оквиру анкетирања као истраживачке технике.
- Назив је потекао од француске речи *l'enquete* (испитивање, истрага, распитивање).

- Анкета се користи као синоним за упитник.
- Како у сваком упитнику питања имају средишње место, а на француском се питање каже *le questionnaire*, те се и код нас за упитник користи израз *кестионер*.

- Анкетирање је такав истраживачки поступак (*техника*) у коме се испитаницима постављају *питања* и од њих се тражи да на постављена питања *одговоре*.
- Питања се постављају у *писаној* форми (за разлику од интервјуа) и одговори се дају у *писаној* форми.
- Преко тих одговора долази се до *чињеница (података)* који се односе на педагошку појаву која је предмет истраживања.

- Оваквим упитницима се сакупљају објективни подаци.
- Ако испитаник неке од тих чињеница не зна, он неће одговорити на питање које је у ту сврху постављено, или ће одговорити, али уз напомену да у то није потпуно сигуран. Неки методолози овакве упитнике називају *упитници-регистри*.

- Упитницима се могу утврђивати ставови, мишљења и судови испитаника о некој појави, догађају, процесу, поступку, стању, односима...
- Када се саставља овакав упитник, истраживач рашчлањава оно што га интересује на више питања и на њих тражи одговор.
- Неки методолози овакав упитник називају опинионери.

- Упитницима се могу истраживати и интересовања испитаника.
- Појединим питањима траже се од испитаника чињенице (подаци) путем којих исказују своја интересовања према неком или нечем (нпр. читалачка интересовања, професионална интересовања и сл.)

- Могу се истраживати *преференције* испитаника.
- Погодним питањима може се захтевати да испитаник искаже шта, од понуђених могућности, више жели, цени, уважава, преферира.

- Све поменнуте врсте упитника, односно њихове комбинације, имају веома широку примену не само у научно-истраживачком раду, већ и у стручном педагошком раду.

- *Предности* анкетирања:

- Организовање испитивања упитницима релативно је лако и једноставно
- Лакше је саставити ваљане упитнике, него неке друге истраживачке инструменте (тестове, скале..)
- Упитници су погодни за масовна испитивања (број испитаника велики)

- Обрада података релативно лака
- Упитници се веома лако комбинују са осталим истраживачким техникама и њиховим инструментима (интервјуисање, скалирање, делимично и тестирање)

- *Слабости* анкетирања:

- Одговори на постављена питања су субјективни искази испитаника.
- Одговарање испитаника на постављена питања, његова искреност, зависи од много чинилаца.

- Зато се веома често користе анонимни упитници.
- Предлаже се да се добро размисли како ће се обраћати испитаницима - да ли са *ви* или са *ти*.

1. Изглед анкетног листа

- a) Заглавље
- b) Подаци који су потребни о учесницима анкете
- c) Питања
- d) Предлог за мишљење учесника анкете
 - Свако питање треба да је јасно одвојено, са довољно предвиђеног простора за одговор
 - На крају анкете простор за додатне сугестије учесника

Садржај анкетног листа

- У заглавље анкетног листа уносе се основни подаци о истраживању (учесницима, месту, времену анкетирања)
- У горњем десном углу наводи се назив пројекта у оквиру ког се врши анкета
- Дефинишемо назив или тему анкете и коме је намењена (нпр. Анкета за родитеље о изради играчака у вртићу)
- Следи неколико реченица којим се обраћамо учесницима анкете → саопштавамо шта желимо да сазнамо анкетом; шта од њих очекујемо, шта за њих може бити боље ако попуне анкету и како ће нам подаци користити да мењамо или унапређујемо нешто у раду.

- Последња порука односи се на захвалност учесницима анкетирања
- Подаци које тражимо зависе од предмета истраживања.
 - може бити анонимна
 - не може бити анонимна када:
 - На основу података желимо да развијемо индивидуални приступ (нпр. за родитеље: Која је омиљена играчка Вашег детета?)

- Када нам подаци служе за проучавање специфичних разлика између појединих група (нпр. Желимо да откријемо да ли образовање родитеља утиче на избор омиљене играчке детета)
- Када тражимо податке о конкретним активностима (нпр. Када родитељ може доћи у вртић да се укључи у активност?)

➤ *Правила* која важе за постављање питања:

- Јасно формулисана и кратка
- Језички и граматички коректно постављена
- Не постављати тривијална питања
- Обухватају само оно што је предмет испитивања
- Не треба да буду сугестивна
- Одвојити питања у којима се тражи стварно стање од оних у којима тражимо мишљење

Врста питања: отвореног, затвореног и
комбинованог типа

Питања отвореног типа - постављено је
питање и остављено довољно простора да
испитаник сам формулише одговор

Чиме нисте задовољни у раду васпитача

Питање затвореног типа - на постављено питање, понуђен је одговор

а) Алтернативни избор

Нпр.

Да ли организујете радионице за родитеље?

ДА

НЕ

б) Вишеструки избор нпр:

У којој мери сте задовољни организацијом радионица за родитеље?

а) Задовољан/а сам.

б) Делимично сам задовољан/а.

в) Нисам задовољан/а.

в) Ранговање (одговоре рангирајте од 1-4, највиши ранг је 1 и тако редом)

нпр.

Ваше дете при одласку у парк бира следеће справе (одговоре рангирате од 1-4, справу коју дете највише воли означите са 1 и тако редом)

- _љуљашку
- _тобоган
- _пењалицу
- _полигон

- Питање комбинованог типа: понекад се у истом питању комбинује отворени и затворени тип.

Нпр.

Да ли сте последње седмице читали стручну литературу?

а) Нисам читао/ла

б) Читао/ла сам, и то _____

- Анкета не треба да садржи велики број питања јер тада одузима много времена испитаницима, опада концентрација и заинтересованост
- Препоручљиво је од 12 - 15 питања
- На крају анкете потребно оставити довољно места за сугестије учесника уколико сматрају нешто важним за тему анкете
- Начин анкетирања: поштом, лично

Обрада и коришћење добијених података

- Квалитативна и квантитативна (пошто васпитачи анкетирају увек мањи број учесника анкете од 100, посебна статистичка обрада није потребна)

- У квантитативној обради могуће је једноставно пребројавање према типовима одговора и упоређивање цифара, рачунање процената или пропорција
- Квалитативна обрада - односи се на анализу одговора (нпр. Мишљење родитеља), обично се упоређује изнесено мишљење са другим подацима које учесник у анкети даје о себи.

- Значајна је повратна информација
- Васпитач треба да испланира како ће даље користити податке анкете
- Уколико подаци не ремете приватност породице, “обрађене” податке треба представити свим родитељима, као и намере васпитача како ће их искористити -шта ће се догодити у раду и како се планира побољшање

Вежба

- Конструирајте анкетни лист (упитник) за неки предмет истраживања у предшколском васпитању и образовању по свом избору. Нека садржи 8-10 питања.
- У прилогу дат пример АНКЕТЕ.

Литература:

Банђур, В., Поткоњак, Н. (2006).

Истраживачки рад у школи: Акциона истраживања. Београд: Школска књига.